

Sermo de iudicio et resurrectione

Περὶ κρίσεως καὶ κατανύξεως

Δεῦτε πάντες, ἀδελφοί, ἀκούσατε συμβουλῆς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ ἀπαιδεύτου Ἐφραΐμ. Ἦδη γὰρ συνέφθασεν ἡμᾶς, ὦ ἀδελφοί μου, ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἢ φοβερὰ καὶ φρικτὴ, καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, μετεωριζόμεθα, μὴ θέλοντες συνιέναι τὸν βραχὺν καιρὸν τοῦτον καὶ σπουδάσαι τὸν Θεὸν ἴλαον ποιήσασθαι. Ἴδου αἱ ἡμέραι, ἔνιαυτοὶ καὶ μῆνες, ὡς ὄναρ, παράγουσι καὶ ὡς σκιά δειλινή· ἵνα ἔλθῃ ἐν τάχει ἡ φοβερὰ καὶ μεγάλη παρουσία τοῦ Χριστοῦ. Ἀληθῶς γὰρ φοβερὰ ἐφέστηκεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἀμαρτωλοῖς καὶ τοῖς μὴ θελήσασιν ποιῆσαι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ σωθῆναι. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί μου γνήσιοι, δεῦτε ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὴν μέριμναν τῶν γηϊνῶν πραγμάτων. Πάντα γὰρ παράγεται, πάντα ἀφανίζεται. Οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελεῖ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, εἰ μὴ πράξεις ἀγαθαί, ἅς 387 ἐντεῦθεν ἔχομεν· μέλλει γὰρ εἷς ἕκαστος βαστάζειν τὰς ἑαυτοῦ πράξεις τε καὶ λαλιὰς ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ δικαστικοῦ κριτοῦ. Τρέμει γὰρ ἡ καρδιά καὶ νεφροὶ ἀλλοιοῦνται, ὅταν γένηται ἐκεῖ πράξεων φανέρωσις, λογισμῶν καὶ λαλιῶν ἀκριβεῖς ἐξετάσεις. Μέγας φόβος, ἀδελφοί, μέγας τρόμος, ὦ φίλοι. Τίς ἄρα μὴ τρομάσῃ, τίς δὲ ἄρα μὴ κλαύσῃ, τίς δὲ μὴ θρηνήσειεν, ὅτι ἐκεῖ φανεροῦνται ἃ ἐπράξαμεν ἕκαστος ἐν κρυπτῷ καὶ σκοτίᾳ; Σύνετε, ἀδελφοί μου, τοῦτο ὑμῖν λέγω. Δίδωμι εἰς βεβαίωσιν τοῦ ὑμετέρου πόθου τὰ καρποφόρα δένδρα, ὅτι ἔνδοθεν αὐτῶν ἐν καιρῷ προβάλλουσι τὸν καρπὸν μετὰ τῶν φύλλων. Οὐχὶ ἔξωθεν ποθεν ἐνδύονται τὰ δένδρα τὴν αὐτῶν εὐπρέπειαν, ἀλλὰ ἔνδοθεν αὐτῶν ἐν προστάγματι Θεοῦ προβάλλουσιν ἕκαστα τὸν καρπὸν κατὰ φύσιν. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ προβάλλουσιν ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα πάντα, εἴ τι ἔπραξαν, ἀγαθὰ ἢ πονηρά, καὶ βαστάσει ἕκαστος ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ φοβεροῦ τοῦ Χριστοῦ, τὴν πρᾶξιν, ὡσπερ καρπὸν καλὸν καὶ τερπνόν, τὰ ῥήματα, ὡσπερ φύλλα. Οἱ Ἅγιοι βαστάζουσι καρπὸν καλὸν καὶ εὐθαλῆ· Μάρτυρες βαστάζουσι βασάνων καὶ αἰκισμῶν καύχημα ὑπομονῆς· ἄσκηταί βα 388 στάζουσιν ἄσκησιν, ἐγκράτειαν, ἀγρυπνίαν, προσευχήν· ἄνδρες δὲ ἀμαρτωλοί, ἀσεβεῖς καὶ βέβηλοι, βαστάζουσιν ἐκεῖσε καρπὸν αἰσχρὸν καὶ σαπρὸν (πλήρεις ὄντως αἰσχύνης, κλαυθμῶν τε καὶ ὀδυρμῶν) καὶ σκώληκα ἀκοίμητον ἐν πυρὶ ἀσβέστω. Φοβερόν, ὦ ἀδελφοί, ἐκεῖ τὸ κριτήριον, ὅτι ἄνευ μαρτύρων ἅπαντα φανεροῦνται, πράξεις τε καὶ λαλιαί, λογισμοὶ καὶ ἐνθυμήσεις· ὅταν καὶ παρίστανται μύρια μυριάδες καὶ χίλια χιλιάδες Ἀρχαγγέλων καὶ Ἀγγέλων, Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ, Δικαίων καὶ Ἁγίων, Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων. Τί οὖν ἀμελοῦμεν, ἀδελφοί ἀγαπητοί; Ὁ γὰρ καιρὸς ἤγγικε καὶ ἡ ἡμέρα ἔφθασεν, ὅτε τὰ κρυπτά ἡμῶν ὁ φοβερὸς δικαστὴς εἰς φῶς πάντα ἐξετάζει. Εἰ εἶδημεν, ἀδελφοί, τί ἡμῖν ἀπόκειται, ἐκλάουσαμεν πάντοτε ἐν ἡμέρᾳ καὶ νυκτί, τὸν Θεὸν δεόμενοι, ἵνα ῥύσῃται ἡμᾶς τῆς αἰσχύνης ἐκείνης καὶ σκότους αἰωνίου. Φράσσεται γὰρ στόμα ἀμαρτωλοῦ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος. Τρέμει γὰρ πᾶσα ἡ κτίσις, καὶ αὐτὰ τὰ τάγματα τῶν ἁγίων Ἀγγέλων, ἐκ τῆς δόξης ἐκείνης τῆς αὐτοῦ παρουσίας. 389 Τί οὖν ἐροῦμεν αὐτῷ ἡμέρᾳ κρίσεως, ἐὰν τὸν καιρὸν τοῦτον ἀμελώμεν, ἀδελφοί; Αὐτὸς γὰρ μακρόθυμος καὶ πάντας ἡμᾶς ἐλκεῖ εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν. Λόγον ἡμᾶς ἀπαιτεῖ περὶ τῆς ἀμελείας τοῦ βραχείου καιροῦ τούτου· καὶ αὐτὸς ἐρεῖ ἡμῖν· δι' ὑμᾶς ἔσαρκώθην, δι' ὑμᾶς δὲ ἐπὶ γῆς ἐφανῶς ἐβάδισα, δι' ὑμᾶς ἐμαστίχθην, δι' ὑμᾶς ἐρραπίσθην, δι' ὑμᾶς ἐσταυρώθην ὑψωθεὶς ἐπὶ ξύλου, δι' ὑμᾶς τοὺς γηγενεῖς καὶ ὄξος ἐποτίσθην, ἵνα ποιήσω ὑμᾶς ἁγίους οὐρανίους. Τὴν ἐμὴν βασιλείαν ἔχαρισάμην ὑμῖν, πάντας ὑμᾶς ἀδελφούς ἐμαυτοῦ ἐκάλεσα, τῷ Πατρὶ προσήνεγκα, τὸ Πνεῦμα κατέπεμψα. Πλείονα τούτων πάντων τί ἂν εἶχον ποιῆσαι καὶ

οὐκ ἐποίησα, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε; Μόνον τὴν προαίρεσιν οὐ βούλομαι βιάσασθαι, ἵνα μὴ ὑμῖν ἔσται ἀνάγκη σωτηρίας. Εἶπατε, ἁμαρτωλοὶ καὶ θνητοὶ κατὰ φύσιν, τί ὑμεῖς ἐπάθετε δι' ἐμὲ τὸν Δεσπότην, τὸν παθόντα δι' ὑμᾶς; Ἴδου οὖν ἠτοίμασται βασιλεία καὶ ζωὴ, ἀνάπαυσις καὶ χαρὰ, καὶ κόλασις αἰωνία ἐν σκότει ἐξωτέρῳ. Ὅπου γὰρ θελήσῃ, βαδίσωμεν· ἐπὶ ἐκάστω ἡ ἐξουσία δέδοται. Δεῦτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἅπαντες, προσκυνήσωμεν αὐτῷ καὶ κλαύσωμεν 390 ἐνώπιον Κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς λέγοντες· ὦ Δέσποτα, ταῦτα πάντα ὡς Θεὸς ὑπέμεινας δι' ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀμνήμονες ἐπελαθόμεθα τῆς μεγάλης σου εὐσπλαχνίας. Τί οὖν σοι ἀποδώσει γένος τῶν ἁμαρτωλῶν Θεῷ ἀκαταλήπτῳ, ἀγαθῷ καὶ εὐσπλάχνῳ; Ὁ φωτίσας χάριτι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὁ τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς φωτίσας, φώτισον καὶ τοὺς ἡμῶν ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας, τοῦ ἀγαπᾶν σε, Δέσποτα, πόθῳ ἐπιτελεῖν αἰεὶ τὰ σὰ θελήματα. Ἴδου τὸ ποτήριον τοῦ φρικτοῦ σου αἵματος πλήρες φωτὸς καὶ ζωῆς τοῦτο. Ἡμῖν χάρισαι σύνεσιν καὶ φωτισμόν, ἵνα μετὰ πίστεως, πόθῳ καὶ ἀγιασμῷ προσερχώμεθα αὐτῷ, ἵνα γένηται ἡμῖν ἁμαρτιῶν ἄφεσις καὶ μὴ εἰς κατάκριμα· ὁ γὰρ προσερχόμενος τοῖς θείοις μυστηρίοις ἀναξίως τῇ ψυχῇ, ἑαυτὸν κατακρίνει, μὴ ἀγνίσας ἑαυτὸν βασιλέα δέξασθαι ἐν τῷ αὐτοῦ νυμφῶνι. Ἡ ἡμετέρα ψυχὴ νύμφη ἀγία ἐστὶν ἀθανάτου Νυμφίου· ὁ δὲ γάμος τυγχάνει τὰ θεῖα μυστήρια ἐσθίόμενα καὶ πινόμενα ἐν τῇ ἀγίᾳ ψυχῇ. Πρόσεχε οὖν σεαυτῷ τὸν νυμφῶνά σου αἰεὶ ἄσπιλον διατηρεῖν, καὶ πόθησον δέξασθαι οὐράνιον Νυμφίον, Χριστὸν τὸν βασι 391 λέα, ἵνα καὶ ἐν ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ παρουσίας μονὴν πρὸς σὲ ποιήσῃ σὺν τῷ ἰδίῳ Πατρί, καὶ ἔμπροσθεν ἀγίων Ἀρχαγγέλων ὁ ἔπαινός σοι ἔσται, καὶ εἰς τὸν παράδεισον μετὰ δόξης μεγάλης καὶ χαρᾶς εἰσελεύσῃ. Τί γὰρ ζητεῖ ὁ Θεὸς παρὰ σοῦ, ἀδελφέ, πλὴν τῆς σῆς σωτηρίας; Ἐὰν δὲ σὺ ἀμελῆς, μὴ βουλόμενος σωθῆναι, καὶ τὰς εὐθείας ὁδοὺς τοῦ Θεοῦ μὴ βαδίζῃς, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ θελήσῃς ἐπιτελεῖν, σεαυτὸν ἀποκτενεῖς καὶ σεαυτὸν ἐκβαλεῖς τοῦ οὐρανοῦ νυμφῶνος. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ μόνος ἀναμάρτητος, τοῦ ἑαυτοῦ μονογενοῦς διὰ σὲ οὐκ ἐφείσατο· αὐτὸς δέ, ὦ ἄθλιε, σεαυτὸν οὐκ ἔλεεις; Νῆψον οὖν τοῦ ὕπνου σου ὀλίγον, ὦ εὐτελής. Ἄνοιξον τὸ στόμα σου· παρακάλεσον αὐτόν. Δεήθητι συνεχῶς, δάκρυσον διηνεκῶς, φεῦγε τὴν χαννότητα. Ἀγάπα πραότητα, πόθησον ἐγκράτειαν, ἄσκησον ἡσυχίαν, μελέτα ψαλμωδίαν. Ἀγάπησον τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς καθὼς σε ἠγάπησε. Γενοῦ ναὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνοικήσει ἐν σοὶ ὁ Θεὸς ὁ ὑψιστος· ψυχὴ γὰρ ἡ ἔχουσα τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτῇ ναὸς τυγχάνει Θεοῦ ἅγιος καὶ καθαρός. Ἐπεὶ ἂν οὖν ὁ Κύριος ἐνοικήσῃ τῇ 392 ψυχῇ, Ἄγγελοι οὐράνιοι ἀγάλλονται ἐν αὐτῇ καὶ σπουδάζουσι προτιμῆσαι τῇ ψυχῇ, διότι ναὸς τυγχάνει τοῦ αὐτοῦ Δεσπότη. Μακάριος ἄνθρωπος, ὅστις σε ἠγάπησεν ἐξ ὅλης αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, ἐμίσει τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ἵνα μόνον σὲ ἔχη τὸν πανάγιον Δεσπότην, τὸν καλὸν μαργαρίτην, τῆς ζωῆς τὸν θησαυρόν. Εἴτις οὕτως ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν εἰλικρινῶς, ἐκείνου ἐπὶ τῆς γῆς αἰεὶ οὐκ ἔστιν ἡ διάνοια, ἀλλ' ἄνω πάντοτε, ὅπερ ἠγάπησε καὶ διψᾷ ἐπιτυχεῖν. Ἐκεῖθεν γλυκαίνεται, ἐκεῖθεν φωτίζεται, ἐκεῖθεν κορέννυται τῆς γλυκύτητος αἰεὶ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Περὶ τῆς γλυκύτητος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τίς ἄρα δυνήσεται εἰπεῖν ἀξίως; Παῦλος ὁ ἀπόστολος, ὁ γευσάμενος αὐτῆς καὶ κορεσθεὶς ἐξ αὐτῆς, αὐτὸς βοᾷ καὶ λέγει· οὔτε ἄνω ὕψωμα, οὔτε κάτω βάθος, οὔτε ζωὴ, οὔτε θάνατος, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι, οὔτε κτίσις ἕτερα, πάντες ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐ δύνανται χωρίσαι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ψυχὴν τὴν γευσασμένην τῆς γλυκύτητος αὐτοῦ. Πῦρ ἀθάνατόν ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ· ὑψοῦται ἀπὸ τῆς γῆς καὶ μισεῖ τὰ γήϊνα. Καὶ διδάσκουσιν ἡμᾶς οἱ ἅγιοι Μάρτυρες οἱ 393 γευσάμενοι αὐτῆς καὶ κορεσθέντες ἐξ αὐτῆς. Δεσμὸς ἀπαλός ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ οὐ δύναται ξίφος δίστομον αὐτὴν τεμεῖν. Ἔτεμονον οἱ τύραννοι τὰ μέλη τῶν Ἁγίων, τὴν δὲ αὐτῶν ἀγάπην οὐκ ἐδύναντο τεμεῖν. Ὡ τοῦ ἀπαλοῦ δεσμοῦ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ! Ξίφος

αὐτὴν οὐκ ἔτεμε, πῦρ αὐτὴν οὐκ ἔσβεσε· βυθὸς καὶ δεσμὰ ἕτερα, αἶδε κολάσεις αὐτὴν οὐκ ἐβύθισαν. Τίς ἄρα μὴ θαυμάση, ἢ τίς οὐ μὴ ποθήσῃ τῆς τοιαύτης ἀγάπης; Ταύτην γὰρ τὴν ἀγάπην ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ τοῦ κοσμηθῆναι ἀεὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀγάπῃ. Αὕτη ἐνέχυρον τοῦ Θεοῦ τυγχάνει ἐν τῇ ψυχῇ. Στύλος καὶ ἐδραῖωμα πέφυκε ἐν τῇ ἀγίᾳ ψυχῇ. Αὕτη πάλιν ἡ ἀγάπη τὸν μονογενῆ Υἱὸν πρὸς ἡμᾶς κατήγαγε. Δι' αὐτῆς τῆς ἀγάπης ἠνοίχθη ὁ παράδεισος· δι' αὐτῆς τῆς ἀγάπης ἐδέθη ὁ ἰσχυρός· δι' αὐτῆς τῆς ἀγάπης ἡ ψυχὴ νύμφη γέγονεν ἀθανάτου Νυμφίου, ἵνα ἐνοπτρίζεται τὴν αὐτοῦ εὐπρέπειαν. Ὑπὲρ ταύτης τῆς ἀγάπης ἔπαθεν ὁ ἀπαθὴς καὶ καθαρὸς Νυμφίος. Ἐκτὸς γὰρ τῆς ἀγάπης ἐὰν ἐστὶν ἡ 394 ψυχὴ, οὐκ εὐδοκεῖ ἐν αὐτῇ ὁ οὐράνιος Δεσπότης· ἀναγκάσαι δέποτε τὴν προαίρεσιν αὐτῆς οὐ βούλεται ὁ Θεός· διὸ ἅπαξ ἔδωκεν τῇ αὐτῆς ἐξουσίᾳ πολιτεύεσθαι ἀεὶ, καθὼς βούλεται. Τίς ἄρα δυνηθεῖ καὶ τίς ἄρα ἐπαρκέσει δοξάσαι καὶ ὑμνῆσαι τὸν Θεὸν τὸν Σωτῆρα περὶ τοῦ χαρίσματος, οὗ ἐλάβομεν πάντες ἐκ τῆς αὐτοῦ χάριτος; Δόξα καὶ προσκύνησις τῇ αὐτοῦ εὐδοκίᾳ. Ἀκούσατε, ἀδελφοί, τῆς καλῆς συμβουλίας τῆς ἐμῆς εὐτελείας, καὶ σπουδάσωμεν ἀεὶ, ἕως καιρὸν ἔχωμεν, πολιτεύσασθαι ἀγνῶς καὶ ἀξίως τοῦ Θεοῦ, ἵνα Πνεῦμα Ἅγιον ἐνοικήσῃ ἐν ἡμῖν, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πλεονάσῃ ἐν ἡμῖν τοῦ ἐπιτελεῖν τὸ θέλημα αὐτοῦ πάντοτε. Μὴ οὖν ἔχωμεν, ἀδελφοί, πλέον ταύτης τῆς μερίμνης, τὸ πῶς ἡ ψυχὴ ἡμῶν εὐρεθῇ ἐν τῷ φωτί· μὴ δεσμεύσωμεν αὐτὴν ἐν τινὶ τῶν γηίνων τῶν πραγμάτων καὶ χρημάτων· κοσμήσωμεν δὲ αὐτὴν νηστείαις καὶ εὐχαῖς, ἀγρυπνίαις καὶ δάκρυσιν, ὅπως εὖρη ἡ ψυχὴ παρρησίαν ὀλίγην ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Κριτοῦ τοῦ φο 395 βεροῦ· ὅταν παρίσταται πᾶσα ψυχὴ ἐν φόβῳ· ὅταν γίνεται ἐκεῖ χωρισμὸς τῶν ἐκλεκτῶν ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν· ὅταν πάλιν στήκωσι πρόβατα ἐκ δεξιῶν, ἐρίφια δὲ ἐξ εὐωνύμων. Πληροφορεῖσθε, ἀδελφοί, ὅτι ἔγγιστα ἐστὶ ἡ τοῦ Κυρίου παρουσία, ἵνα δώσῃ ἐκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, ἀναπαύσῃ ἀγίους καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν φωτὶ αἰωνίῳ, καὶ κολάσῃ ἀμαρτωλοὺς παροξύναντας αὐτόν. Μακάριος ἄνθρωπος ὁ εὐρὼν παρρησίαν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἀκούων τῆς φωνῆς· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, οἱ ἐκλεκτοί, κληρονομήσατε πάντες τὴν ἐμὴν βασιλείαν. Τότε ὁρῶν ἕκαστος ἑαυτὸν ἐν τῷ φωτί, κατανοεῖ ἑαυτὸν καὶ ἐννοεῖται λέγων· ἄρα αὐτὸς ἐγὼ εἰμι; Καὶ πόθεν ἐγὼ ὧδε εὐρέθην ὁ ἀνάξιος; Προσέρχονται Ἄγγελοι μετὰ χαρᾶς μεγάλης δοξάσαι τοὺς Ἁγίους καὶ διηγοῦνται αὐτοῖς τὴν αὐτῶν πολιτείαν, ἄσκησιν, ἐγκράτειαν, ἀγρυπνίαν καὶ εὐχήν, ἐκούσιον πενίαν, ἀκτημοσύνην πᾶσαν, ὑπομονὴν ἐν δίψει, καρτερίαν ἐν πείνῃ, παραμονὴν εἰς εὐχάς, χαρὰν ἐν γυμνότητι ἕνεκεν τῆς τελείας ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ· μετὰ χαρᾶς μεγάλης τοῖς δικαίοις λέγουσιν. Ἀποκρίνονται δὲ αὐτοῖς οἱ δίκαιοι 396 λέγοντες· παντελῶς ἐπὶ τῆς γῆς μιᾶς ἡμέρας ἡμῶν κατόρθωμα ἐν καλὸν οὐχ εὐρέθη ἐν ἡμῖν· πάλιν δὲ Ἄγγελοι ὑπομνήσκουσιν αὐτοῖς τὸν τόπον καὶ τὸν καιρὸν, καὶ θαυμάζοντες ἑαυτοὺς τὸν Θεὸν δοξάζουσι, βλέποντες ἐν τῷ οὐρανῷ σώματα τῶν Ἁγίων λάμποντα ὑπὲρ τὸ φῶς· ἐπειδὴ ἐκουσίως ἐθλίβησαν ἐπὶ τῆς γῆς. Εὖρον γὰρ ἐν τῷ ἀγρῷ θησαυρὸν κεκρυμμένον καὶ πωλήσαντες πάντα τὰ ὄντα ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνον ἐκτήσαντο· καὶ διὰ τῆς ὑπομονῆς ἔκρυψαν εἰς ἑαυτοὺς τὸν καλὸν μαργαρίτην καὶ ἐσθῆτα ἄσυλον. Ὀλίγος πόνος ἐστὶ τῆς ἀσκήσεως, ἀδελφοί, μεγάλη δὲ ἡ ἄνεσις· ὀλίγου χρόνου ἐστὶν ὁ κόπος τῆς ἐγκρατείας, ἀλλ' εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐν παραδείσῳ τρυφῆς ἡ ἀνάπαυσις αὐτῆς. Εἴ τις συνοῖδεν ἑαυτῷ ὅτι ἤμαρτεν Θεῷ, προθέσει χαννωθεὶς ἤμαρτεν ἐκουσίως· ἕως οὗ καιρὸς ἐστίν, δακρύση μετὰ πόθου, κλαύσῃ ἀδιαλείπτως, ἵνα διὰ δακρῶν ἐπισπάσῃται χάριν εἰς τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν. Κτησάσθω κατάνυξιν, λουσάτω σῶμα αὐτοῦ δάκρυσι καὶ στεναγμοῖς. Μεγάλῃ ἡ δύναμις τῶν δακρῶν, ἀδελφοί· μεγάλα ἰσχύουσι 397 δάκρυα κατὰ Θεόν. ὅταν τις εὐχόμενος Θεὸν ἐνοπτρίζεται ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ. Βούλομαι, ἀγαπητοί, διηγῆσασθαι ὑμῖν δύναμιν τῶν δακρῶν. Ἄννα διὰ προσευχῆς ἔλαβεν τὸν Σαμουὴλ

τὸν προφήτην, ὕψωμα καὶ καύχημα εἰς τὴν αὐτῆς καρδίαν. Γυνὴ δὲ ἀμαρτωλὸς ἐν οἴκῳ τοῦ Σίμωνος παρὰ Κυρίου ἔλαβεν ἀμαρτιῶν ἄφεισιν κλαίουσα καὶ βρέχουσα ἁγίους αὐτοῦ πόδας. Κατάνυξις, ἀδελφοί, ἴαμα ψυχῆς ἐστίν· ἀμαρτιῶν ἄφεισιν προξενεῖ ἡμῖν. Κατάνυξις, ἀδελφοί, Υἱὸν μονογενῆ ἐνοικίζει ἐν ἡμῖν, ὅταν αὐτὸν ποθοῦμεν. Κατάνυξις, ἀδελφοί, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπισπᾶ πρὸς τὴν ψυχὴν. Πληροφορεῖσθε, ἀδελφοί, οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς γλυκύτερον τῆς χαρᾶς ἐκ τῆς κατανύξεως. Ἄρα ἔχετε πείραν δακρύων, ὦ ἀδελφοί; Ἐφωτίσθη τις ὑμῶν εἰς τὴν χαρὰν ἐκείνην δακρύων κατὰ Θεόν; Εἴ τις ὑμῶν πειραθεὶς καὶ γλυκανθεὶς εὐχόμενος ποθεινῶς ὑψώθη ἀπὸ τῆς γῆς, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ γέγονεν ὄλος αὐτὸς ἔξωθεν τοῦ σώματος· ἔξωθεν τοῦ αἵωνος τούτου ὄλος γίνεται· οὐκέτι ἐπὶ τῆς γῆς τυγχάνει. Ὁ τοιοῦτος Θεῷ διαλέγεται, ἐν Χριστῷ 398 φωτίζεται. Μέγα θαῦμα, ἀδελφοί! Ἄνθρωπος ὁ χοϊκὸς Θεῷ διαλέγεται ἐν τῇ αὐτοῦ προσευχῇ· ἅγια καὶ καθαρὰ δάκρυα κατὰ Θεὸν σμήχουσιν αἰεὶ ψυχὴν ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν, καθαρῖζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν· δάκρυα κατὰ Θεὸν παρησίαν δίδωσι πάντοτε πρὸς τὸν Θεόν. Οὐκ ἰσχύουσι ποτε οἱ ῥυπαροὶ λογισμοὶ πλησιάσαι τὴν ψυχὴν, ἔχουσαν κατάνυξιν πάντοτε κατὰ Θεόν. Τί ἀνώτερον ἄρα τῆς γλυκύτητος αὐτῆς; Τί ἀντάξιον ἄρα τοῦ μακαρισμοῦ αὐτῆς, ὅταν αὐτὸν τὸν Θεὸν ἐνοπτρίζεται ψυχὴ προσευχομένη αὐτῷ; Ὅταν ποθεῖ ἡ ψυχὴ τὸν Θεόν, ὦ ἀδελφοί, αὐτὸν θεωρεῖ αἰεὶ ἐν τῇ αὐτῆς προσευχῇ καὶ εἰς αὐτὸν μελετᾷ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ. Θεσαυρὸς ἀσύλητός ἐστιν ἡ κατάνυξις. Ἀνεκλαλήτω χαρᾷ ἀγάλλεται ἡ ψυχὴ ἔχουσα κατάνυξιν· κατάνυξιν δὲ λέγω οὐχὶ μιᾶς ἡμέρας, ἀλλὰ τὴν γινομένην ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ καὶ μέχρι τέλους. Πηγὴ καθαρὰ ἐστὶν ἡ κατάνυξις ἀρδεύουσα τῆς ψυχῆς τὰ καρποφόρα φυτὰ· φυτὰ δὲ καρποφόρα τὰς ἀρετὰς δὴ λέγω καὶ τὰ κατορθώματα, ἀρδευόμενα αἰεὶ δάκρυσιν καὶ προσευχαῖς. Φύτευσον φυτὰ καρποφόρα εὐθαλῆ ἐν τῇ ψυχῇ σου αἰεὶ. Ἄρδουσιν αὐτὰ πάλιν δάκρυσιν εὐχόμε 399 νος. Φυτὰ ἀρδευόμενα δάκρυσιν καὶ προσευχαῖς καρπὸν φέρει εὐθαλῆ, χρησιμεύοντα ψυχῇ καὶ ἐκλεκτά. Ὁραῖα ἔσονταί σου τὰ φυτὰ, ἀδελφέ, δάκρυσιν εὐχόμενος, ἵνα ἀρδευόμενα ἀυξάνῃ, καρποφορῇ ἡμέραν καθ' ἡμέραν. Μὴ γίνου μιμητὴς χαύνου καὶ ἀμαρτωλοῦ, λέγοντος καθ' ἑκάστην, ποιῶντος δὲ οὐδέποτε· ῥαθύμου τῇ προθέσει, μὴ ἔχοντος καθαρὰν εὐχήν, ἢ κατάνυξιν· γινώσκοντος ἑαυτὸν πάντοτε ἀμαρτωλὸν καὶ φοβούμενον αἰεὶ τὴν κόλασιν· ἀπολογία ὄλως μηδεμίαν ἔχοντος περὶ πλημμελημάτων τῆς αὐτοῦ χαυνότητος. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί μου ὅσοι, φοβούμενοι τὸν Θεὸν καὶ ποιῶντες πάντοτε τὰ αὐτῷ ἀρεστά, πρεσβεύσατε πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ οἰκτροῦ, ἵνα ἔλθῃ ἐπ' ἐμοὶ ἡ ἀγία αὐτοῦ χάρις διὰ τῶν ὑμῶν εὐχῶν καὶ σωθῇ μου ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ καὶ μεγάλῃ, ὅταν ἔλθῃ ὁ Χριστὸς ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. Δόξα τῷ μόνῳ Θεῷ, ἀθανάτῳ, ἀγίῳ, ἀχράντῳ καὶ φοβερῷ, ἀγαθῷ καὶ εὐσπλαγχνῳ, τῷ κινήσαντι ἡμῶν γλώσσαν διὰ χάριτος τοῦ μελωδῆσαι ῥήματα κρίσεως καὶ ἀγάπης καὶ κατανύξεως, πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ψυχῆς, 400 φωτισμὸν τῆς καρδίας, διανοίας ὄφελος· ἵνα πᾶσα ψυχὴ μελωδοῦσα αὐτά, γλυκανθεῖσα ἔλκυσθῇ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Διὸ οἱ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες ἐν ἀληθείᾳ καὶ συγκληρονόμοι αὐτοῦ βουλόμενοι γενέσθαι, ἴν' ὥσπερ αὐτὸς διὰ πολλῶν ἐσχάτων, ἀποθανὼν ἐπὶ σταυροῦ, ἐνίκησε καὶ ἐθανάτωσε καὶ κατέκρινε τὴν ἀμαρτίαν διὰ τῆς σαρκός, καταργήσας τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις, ἀποδησάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐδειγμάτισε θριαμβεύσας αὐτὰς ἐν αὐτῷ. Οὕτως καὶ ἡμεῖς πᾶσαν ἐπανάστασιν καὶ θλίψιν τοῦ Πονηροῦ γενναίως καὶ προθύμως, καὶ ἕως θανάτου ἐλθόντες, ἐὰν ὑπομείνωμεν, τότε νικήσομεν τὸν ἀντικείμενον διὰ πίστεως καὶ ὑπομονῆς καὶ τῆς εἰς τὸν Κύριον ἐλπίδος. Καὶ οὕτως δόκιμοι εὐρεθέντες, καὶ ἐντεῦθεν τῆς αὐτῆς ἀπολυτρώσεως καταζιώμεθα καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ πνεύματος τηρώμεθα καὶ τῆς ἐκεῖθεν αἰωνίου ζωῆς κληρονόμοι γενώμεθα. Εἰς γὰρ τὸν

πνευματικὸν ἀγῶνα ἢ κατὰ τοῦ 401 ἀντικειμένου νίκη διὰ παθῶν καὶ θανάτου γίνεται. Πάσχοντες καὶ θανατούμενοι διὰ τὸν Κύριον προθύμως, νικήσομεν τὸν ἀντικείμενον. Διὸ πᾶσαν θλίψιν καὶ πειρασμοὺς μὴ ἐπιπόνους καὶ σκληροὺς ἠγεῖσθε, ἀλλ' εὐκαίρους, καὶ ὑπομένειν πᾶσαν τοῦ Πονηροῦ ἐπανάστασιν τὸν τοῦ Κυρίου θάνατον ἐν ἐπιθυμίᾳ πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες. Καὶ καθὼς εἴρηται ὑπὸ τοῦ Κυρίου, καθ' ἡμέραν τὸν σταυρὸν αἴροντες, ὃ ἐστὶ θάνατος, καὶ ἀκολουθήσωμεν ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ οὕτως εὐκόλως ὑπομείνωμεν πᾶσαν θλίψιν, ἥτοι κρυπτήν, ἥτοι φανεράν. Εἰ γὰρ θάνατον ὑπὲρ τοῦ Κυρίου ὑπομένειν προσδοκῶμεν καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχωμεν πάντοτε ἐπιποθοῦντες, πόσω μᾶλλον οἷας θλίψεις βαρείας εὐχερῶς καὶ εὐκόλως μετὰ χαρᾶς ὑπομείνωμεν; Διὰ τοῦτο γὰρ βαρείας καὶ φορτικὰς τὰς θλίψεις ἠγούμεθα ἀνυπομονήτως ἔχοντες, ἐπειδὴ τὸν τοῦ Κυρίου θάνατον πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν οὐκ ἔχομεν, καὶ ἐν αὐτῷ ἡ διάνοια πάντοτε οὐκ ἐπιποθεῖ. Καὶ γὰρ οἱ Χριστὸν ἀγαπῶντες, ἐν τούτῳ φαίνονται, ὅταν πᾶσαν θλίψιν ἐπερχομένην αὐτοῖς γενναίως καὶ προθύμως ὑπομείνωσι διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα. Παρακαλέσωμεν τοίνυν τὸν Κύριον 402 δοῦναι ἡμῖν σύνεσιν εἰς τὸ γνωρίζειν τὸ αὐτοῦ θέλημα καὶ προθύμως ἐπιτελεῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ καὶ μακροθυμίᾳ, μετὰ χαρᾶς ἢν αὐτὸς ἡμῖν χαρίσῃται, δυναμώσας ἡμᾶς εἰς πᾶσαν εὐαρέστησιν· ἵνα δόκιμοι καὶ ἄξιοι αὐτοῦ εὐρεθῆντες, σωτηρίας αἰωνίου τύχωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὡς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.